

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Vaikuttava Nuori

Yläkoulun oppilaskuntahallituksen peruskoulutusopas

Eeva-Liisa Koskinen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

maaliskuu/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Eeva-Liisa Koskinen	Sivumäärä 39 ja 46 liitesivua
Työn nimi Vaikuttava Nuori – yläkoulun oppilaskuntahallituksen peruskoulutusopas	
Ohjaava(t) opettaja(t) Juha Nikkilä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piiri ry. Tarja Kuoppa	
Tiivistelmä <p>Perusopetuksen kouluissa voi olla oppilaista koostuva oppilaskunta, mutta toiminta on muuttumassa uuden Lapsi- ja nuorisopoliittisen kehittämisohjelman 2012–2015 aikana. Tällöin jokaisessa perusopetuksen koulussa pitää olla oppilaskunta ja oppilaskunnan hallitus. Oppilaskunnan tärkeimpänä tehtävänä on tuoda nuoren ääni kuuluville niin omassa koulussa kuin oman kunnan alueellakin. Satakunnan alueella jokaisessa perusopetuksen yläkoulussa on oppilaskuntatoimintaa. Opinnäytetyöni kohderyhmänä olivat yläkoulujen oppilaskuntien hallitukset ja heidän ohjaajansa. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuottaa peruskoulutusopas yläkoulujen oppilaskuntien uusille hallitustoimijoille. Työni oli toiminnallinen opinnäytetyö ja se sisältää raporttiosuuden ja peruskoulutusoppaan.</p> <p>Opinnäytetyön tilaajana oli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piiri ry. Tilaustyön perusajatuksena oli oppilaskuntatoiminnan kehittäminen ja koordinointi Satakunnan alueella pilottihankkeen jälkeen.</p> <p>Peruskoulutusopas uusille yläkoulujen oppilaskuntien hallituksille on toiminnallinen kokonaisuus, joka koostuu kuudesta osiosta: tutustuminen – ryhmäytyminen – osallisuus ja osallistuminen - oppilaskuntatoiminta – kokoustaidot – esiintymistäidot yhteensä 12 tuntia. Oppaan keskeisinä tavoitteina ovat uuden hallituksen jäsenten tutustuminen toisiinsa ryhmäyttämällä heitä erilaisin toiminnallisin menetelmin sekä saada perustietoa oppilaskuntahallitustyöskentelystä. Lisäksi työn tilaajan MLL:n Satakunnan piirin näkökulmasta kolmannen sektorin ja kuntien välisen yhteistyön lisääminen on ollut keskeisenä tavoitteena opasta tehdessäni. Opas muotoutui lopulliseen muotoonsa pilotoimalla koulutusta ja opasta yhdessä kuuden Satakunnan kunnan yläkoulun oppilaskuntien hallitusten kanssa. Nuorilla oli mahdollisuus vaikuttaa oppaan valmistumiseen koko prosessin ajan.</p> <p>Oppilaskuntatoiminnan peruskoulutusoppaan kehittäminen ja levittäminen koko Satakuntaan ja mahdollisesti laajemmallekin alueelle jatkuu uuden hankerahoituksen selvittyä. Ajatuksena on levittää yläkoulujen koulutusopasta ja muokata opas myös alakoulujen oppilaskuntahallitusten käyttöön. Peruskoulutusoppaan ja siihen liittyvän koulutuksen tuotteistaminen MLL:n Satakunnan piirin palvelutoiminnaksi on valmiina vuoden 2013 alusta. Opas ja siihen liittyvä koulutus ovat nuorten osallisuuden, yhteisöllisyyden ja arjessa selviytymisen pieniä keinoja antaa nuorille mahdollisuuksia vaikuttaa nykyisessä ja tulevassa yhteiskunnassamme.</p>	
Asiasanat oppilaskunta, osallisuus, ryhmäytyminen, vaikuttaminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Eeva-Liisa Koskinen	Number of Pages 39 and 46 appendices
Title : An Influential Young – a Basic Training Guide for a Secondary School's Student Body Board	
Supervisor(s) Juha Nikkilä	
Subscriber and/or Mentor Mannerheim League for Child Welfare Satakunta District Tarja Kuoppa	
Abstract <p>Today there may be a student body consisting of pupils in schools of basic education, but the activities are about to change during the new Child and Youth Policy Development Programme in the years 2012–2015. As a result, there must be a student body and its board in each school of basic education. The primary function of the student body is to make the young's opinion heard in both their own school and their municipal area. In the area of Satakunta there are student body activities in each secondary school. The target group of this thesis consisted of secondary school student body boards and their supervising teachers. The aim of the thesis was to produce a basic training guide for secondary school student bodies' new board members. The work was a functional thesis, and it includes a report section and the basic training guide.</p> <p>The subscriber of the thesis was Mannerheim League for Child Welfare Satakunta District (later abbreviated as MLCW). The initial idea of this work was to develop and coordinate student body activities in the Satakunta area after the pilot project.</p> <p>The basic training guide for secondary schools' new student body boards is a functional entity which consists of six parts: getting to know – grouping – involvement and participation – student body activities – meeting skills – presentation skills, 12 hours in total. The key objectives of the guide are, firstly, to make the new board members get to know each other by grouping them using different functional methods, and secondly, to provide basic information about the student body board activities. In addition, the increased co-operation between the third sector and the municipalities has been a central aim when planning the guide from the subscriber's (MLCW) point of view. The guide was formed into its final shape by pilot testing both the training and the guide with secondary school student body boards in six different municipalities in the Satakunta area. The young had the opportunity to affect the production of the guide throughout the whole process.</p> <p>Developing the basic training guide to student body activities as well as its dissemination throughout the Satakunta area and possibly the wider region will proceed after the project funding is settled. The idea is to disseminate the training guide to secondary schools and reshape it to become suitable and available for the student bodies in primary schools, as well. The productisation of both the basic training guide and the actual training to become a part of MLCW's service activity will be at the ready at the beginning of the year 2013. The guide and the training attached to it are the little means of the young's involvement, sense of community and coping in the everyday life to give the young opportunities to influence the present and the future society of ours.</p>	
Keywords student body, involvement, grouping, influencing	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	
2 MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO	6
2.1 MLL:n Satakunnan piiri ry. ja kouluyhteistyö	7
2.2 MLL:n Satakunnan piiri ry. ja Vaikuttava Nuori -hanke 2011	8
3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA RAKENNE	9
3.1 Tavoitteet ja tietoperusta	9
3.2 Toiminnallinen kehittämistyö	10
4 KESKEISET KÄSITTEET	11
4.1 Oppilaskuntatoiminta	11
4.2 Turvallinen ryhmä	13
4.3 Osallisuus	15
5 TURVALLINEN RYHMÄ - VAIKUTTAVA NUORI -PROSESSI	17
5.1 Prosessin kulku	17
5.2 Pilottikoulut ja kysely oppilaskuntien hallituksille	19
5.3 Peruskoulutuksen mallinnus	25
5.4 Opas kirjalliseen muotoon	28
5.5 Oma oppiminen	29
6 VAIKUTTAVA NUORI - PERUSKOULUTUSOPAS	30
6.1 Oppaan ja peruskoulutuksen tavoitteet	30
6.2 Koulutusosiot	31
6.3 Jatkotoimenpiteet	31
7 KEHITTÄMISTYÖN ARVIOINTIA	33
7.1 Peruskoulutusoppaan levittäminen	34
8 POHDINTAA	35
LÄHTEET	38
LIITTEET	40

1 JOHDANTO

Lainsäädännössämme on turvattu lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuudet laajasti. Perustus- ja kuntalaista löytyvät perusteet lasten ja nuorten osallistumiselle yhteiskunnan toimintaan. Nykyään korostetaan jälleen yhteisöllisyyttä, sillä yksilö elää yhteistyössä yhteisön kanssa. Nuoria kannustetaan osallistumaan ja olemaan osallisia, jotta heillä olisi mahdollisuus vaikuttaa. Osallistuva ja aktiivinen nuori koetaan hyväksi nykypäivän kansalaisyhteiskunnassamme, joka on vahvistumassa. (Gellin 2007, 60.)

Tein opinnäytetyöni kehittämishankkeena Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) Satakunnan piirille. Kehittämishankkeen tekeminen oli luontevaa oman työni rinnalla, sillä toimenkuvaani kuuluvat nuorten ja aikuisten kouluttaminen sekä erilaisten hankkeiden suunnittelu, toteutus ja raportointi nuoriso- ja monikulttuuritoiminnan alueella koko Satakunnassa. Työnimikkeeni on hankekoordinaattori nuoriso- ja monikulttuuritoiminnassa. Opinnäytetyöhöni liittyvään kehittämishankkeeseen ”Nuorisotyön alueellinen kehittäminen” haettiin rahoitus Opetusministeriön asettamasta määrärahas- ta, joka oli osoitettu Varsinais-Suomen Elinkeino-, Liikenne- ja Ympäristökeskukselle jaettavaksi alueellisen nuorisotyön kehittämiseen.

Kehittämishankkeeni päämuutostavoitteena oli kehittää Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piirin nuorisotyötä. MLL:n jo 40 vuotta toiminut nuorisotoiminnan osa-alue tukioppilastoiminta on erittäin aktiivista ja toimivaa niin Satakunnassa kuin valtakunnallisestikin ja olen useasti saanut viestiä kouluilta, että oppilaskuntatoimintaan olisi hyvä saada samankaltaista ”ryhtiä”. Siksi kehittämiskohteeksi oli helppoa valita oppilaskuntatoiminta perusopetuksessa. Keskityin opinnäytetyössäni yläkoulu- jen oppilaskuntatoimintaan ja siinä uuden oppilaskunnan hallituksen peruskoulu- tusoppaan mallintamiseen ja pilotointiin.

2 MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on kansalaisjärjestö, jonka tehtävänä on lisätä lapsuuden arvostusta ja näkyvyyttä Suomessa sekä tuoda lasten ja nuorten näkökulmia päätöksentekoon. Tärkeimpinä toiminnan päämäärinä Mannerheimin Lastensuojeluliitossa on taata jokaiselle lapselle hyvä, onnellinen ja turvallinen kasvuympäristö sekä saattaa lapsi osalliseksi ja näkyväksi yhteiskunnan jäseneksi. Vapaaehtoistyö, toisen auttaminen, välittäminen ja yhteisen vastuun kantaminen ovat yhteiskunnan näkyviä arvoja ja ne ovat myös MLL:n arvoperustana.

Päämäärät luovat vahvan perustan Suomen suurimman lastensuojelujärjestön toiminnalle (jäseniä yli 92 000). Järjestö on perustettu 1920 Sophie Mannerheimin aktiivisen toiminnan ansiosta. Perusarvojen ilon, yhdenvertaisuuden, inhimillisyyden, yhteisvastuun ja lapsuuden arvostuksen avulla rakennetaan lapsen etua ajavaa vaikuttajajärjestöä. Kenraali Mannerheim kutsui jo vuonna 1920 kansalaisia mukaan työhön lasten olojen parantamiseksi ja hänen sanansa ovat edelleen hyvin ajankohtaisia.

”Työn määränpäänä olkoon, että jok’ainoa Suomen lapsi äidinkohdusta lähtien ja kautta koko kasvinaikansa saa oikeutetun osansa siitä hellyydestä ja huolenpidosta, joka yksinään voi laskea pohjan nuorten kehitykselle hyviksi ja hyödyllisiksi kansalaisiksi”.

MLL:n nuorisotyön perustana ovat kenraali Mannerheimin sanojen ajatukset. Lisäksi nuorten kanssa tehtävälle työlle luovat pohjaa lasten ja nuorten kuuleminen, osallisuus sekä nuoruuden kunnioitus ja suojeleminen. MLL:n kouluissa tapahtuva toiminta keskittyy lähinnä perusopetukseen. Yläkouluissa tukioppilastoiminnalla on vankka jalansija, sillä 90 prosentilla yläkouluista on toimintaa noin 14 000 tukioppilaan voimin. Toiminnan perusajatuksina ovat vapaaehtoistyön ilo ja nuorten osallisuuden lisääminen kouluissa. Toisena kouluyhteistyön muotona Mannerheimin Lastensuojeluliitossa on koulurauhan julistaminen koulujen alkaessa ja koko lukuvuoden ajan kestävä koulurauhatyö. Keskeisinä periaatteina ovat osallisuus, yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2012).

2.1 MLL:n Satakunnan piiri ry. ja kouluysteistyö

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piirin tavoitteena ja tehtävänä on edistää satakuntalaisten lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä hyvinvointia, lisätä lapsuuden arvostusta ja näkyvyyttä yhteiskunnassa sekä tuoda lapsen näkökulmaa päätöksentekoon. MLL Satakunnan piirin nuorisotyössä ovat YK:n lasten oikeudet vahvasti esillä. Tavoitteensa ja tehtävänsä toteuttamiseksi Satakunnan piiri tekee yhteistyötä kuntien, oppilaitosten, yhdistysten ja muiden lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden kanssa toimivien kanssa.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto korostaa toiminnoissaan YK:n lasten oikeuksia ja MLL:n Satakunnan piirin monissa eri toimintamuodoista tämä on huomioitu vahvasti. Lapsella on oikeuksia ja samalla myös velvollisuuksia - teemaan liittyviä toimintoja Satakunnan piirissä ovat:

- Lapsen oikeuksien Parlamentti – tapahtuma sekä koulutukset aiheesta
- perheille suunnattu monikulttuuritoiminta
- Koulurauha ja Hermannin kesäpäivä -tapahtumat
- tukioppilastoiminta yläkouluissa
- tukipaikkatoiminta Porkkanapesä lapsille ja nuorille Porin lähiöissä
- yhdistysten vapaaehtoistyö, esimerkiksi perhekeskustoiminta

Lapsi- ja nuorisopoliittisessa ohjelmassa 2012–2015 nostetaan esille lasten ja nuorten kansalaistaitojen, kuulemisen ja osallisuuden lisääminen. Koulut elävät kovien säästöpainneiden alla, kerhotoimintoja karsitaan ja koulunkäyntiavustajia ei saada riittävästi. Oppilasryhmät ovat yhä heterogeenisempiä, jolloin opettajien työ vaikeutuu. Syntyy lisää ongelmia, lasten kuulemiselle ei jää aikaa ja paineet kasautuvat. Vaikka vanhemmillä on ensisijainen vastuu ja oikeus kasvattaa lapsiaan, tarvitaan silti kaikkien aikuisten yhteistä vastuuta ja erityisesti lasten kuulemista ja huomioon ottamista päätöksenteoissa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012).

2.2 MLL:n Satakunnan piiri ry. ja Vaikuttava Nuori – hanke 2011

MLL:n Satakunnan piirissä toteutettiin Vaikuttava Nuori – hanke (nuorisotyön alueellinen kehittäminen) vuonna 2011. Toteutin toiminnallisen opinnäytetyöni tässä hankkeessa ja kehitin toimivan oppilaskuntien koulutusmallin yläkoulujen oppilaskuntien uusille hallituksille yhdessä nuorten kanssa. Mallinnettu oppilaskuntien peruskoulutusopas voidaan levittää koko Satakunnan alueelle ja mahdollisesti laajemmaltikin eri puolille Suomea. Vaikuttava Nuori - hankehakemuksen kirjoittamista ohjasivat MLL:n omat tavoitteet sekä hankkeen rahoittajana toimineen Varsinais-Suomen Elinkeino-, Liikenne- ja Ympäristö-keskuksen asettamat kriteerit (Varsinais-Suomen ELY-keskus 2011).

Vaikuttava Nuori -hankkeen keskeisenä tavoitteena oli edistää satakuntalaisten lasten ja nuorten osallisuutta ja kuulemista kannustamalla heitä YK:n lasten oikeuksien sopimuksen mukaisesti toimimaan ja vaikuttamaan aktiivisina kansalaisina. Hankkeessa oli mukana kuuden Satakunnan kunnan yläkoulujen oppilaskuntien hallitukset ja ohjaajat.

Hankkeen osa-tavoitteiksi pilottikunnissa muodostuivat lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen ja verkostoyhteistyön lisääminen ja vakiinnuttaminen kuntasektorilla. Tavoitteet nousivat selkeästi esille tämän päivän yhteiskunnallisen keskustelun kautta nuorten aseman ja erityisesti kuulemisen vahvistamisen tarpeesta. Lisäksi osatavoitteiksi muodostuivat oppilaskuntatoiminnan koordinoinnin aloittaminen MLL:n Satakunnan piirissä ja koulutusmallin käyttöön ottaminen sekä peruskoulutusoppaan ja koulutuksen tuotteistaminen palvelutoiminnaksi.

Satakunta toimi vuoden 2011 Unicef-maakuntana, joten oli tärkeää lisätä tietoisuutta lasten oikeuksista nuorten keskuudessa. Puhuminen lasten oikeuksista ja vapaaehtoistyön arvon nostamisesta (Vapaaehtoistyön vuosi 2011) olivat tärkeässä roolissa Vaikuttava Nuori – hanketta tehtäessä. Näiden tavoitteiden pohjalta oli hienoa lähteä tekemään kehittämistyönä opinnäytetyötäni. Vuodesta 2011 muodostui mielenkiintoinen matka tehdessäni oppilaskuntien nuorten ja ohjaajien kanssa peruskoulutusopasta. Hankkeen aikana vahvistui ajatus nuorten halusta olla vaikuttavasti mukana oman arkensa rakentamisessa.

3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA RAKENNE

Toiminnallisessa opinnäytetyössä on tärkeää löytää työlleen toimeksiantaja. Tämä lisää vastuuntuntoa, kehittää osaamista projektityössä, johon kuuluvat toimintaehdot, tavoitteet ja aikataulukset. Toimeksiantajalta saatu opinnäytetyön aihe mahdollistaa ammatillisen kasvun ja mahdollistaa oman urasuunnittelun selkiyttämistä. (Vilkkä & Airaksinen 2004, 16–17.)

3.1 Tavoitteet ja tietoperusta

Toiminnallisena opinnäytetyönä tekemäni oppaan tarkoitus on antaa perusopetuksen oppilaskuntien hallitusten ohjaajille uusien hallitusten peruskoulutukseen materiaali ja koulutusmalli. Opas ja sen avulla kouluttaminen antavat kaikille oppilaskuntien hallitusten jäsenille kunnasta riippumatta samat lähtökohdat, kun he aloittavat toimintansa uusina oppilaskuntien hallitustoimijoina. Oppaaseen on koottu kuusi osiota, joiden läpikäyminen helpottaa hallitustyöskentelyä ja erityisesti ryhmäytymistä uusien hallitusjäsenten keskuudessa.

Opas on rakennettu toiminnalliseksi kokonaisuudeksi ja siinä olevia kuutta osiota voidaan käyttää yksittäin tai kaikkia yhdessä. Kokonaisuudessaan koulutuksen pituus on 12 oppituntia. Teoriaosuus on jätetty tarkoituksellisesti lyhyeksi ja oppaassa on keskitytty toiminnallisiin menetelmiin ja yhdessä tekemiseen ja sitä kautta oppimiseen.

Oppilaskunnan muodostavat kaikki koulun oppilaat yhdessä. Heidän keskuudestaan valitaan hallitus, joka toimii vaikuttajana oppilaiden ja aikuisten välillä. Oppilaskunta-toiminta on tärkeä voimavara koululle. Aktiivisen oppilaskunta-toiminnan ja osallisuuden avulla kehitetään vuorovaikutustaitoja, vastuuta ympärillä olevasta yhteiskunnasta sekä oman identiteetin positiivista kasvua. (Koivu 2010, 9.)

Opinnäytetyönä tekemäni opas auttaa oppilaskunnan ohjaajaa kouluttamaan uutta hallitusta ja koulutuksen avulla yhteistyö ja vuorovaikutukselliset toiminnot koulumaailmassa uusien hallitustoimijoiden välillä helpottuvat. Toisaalta oppaan avulla saadaan MLL:n Satakunnan piirille myytävä, tuotteistettu materiaali ja palvelu, jota voidaan tarjota perusopetuksen uusien oppilaskuntien hallitusten kouluttamiseen. Työn tietoperustana toimii oppilaskuntatoimintaa ja opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä käsittelevä kirjallisuus, internet sekä MLL:n Satakunnan piirin aihetta koskettava hanke-toiminta.

3.2 Toiminnallinen kehittämistyö

Opinnäytetyö on oppilaskuntatoimintatoimintaan suunnattu kehittämistyö, johon pyydettiin mukaan kaikkia Satakunnan alueen yläkouluja. Pilottikouluiksi valittiin kuusi ensimmäiseksi ilmoittautunutta yläkoulua. Tarkoituksena oli tuottaa opas oppilaskuntien peruskoulutukseen nuorten ääntä kuulemalla ja antamalla heidän vaikuttaa prosessissa koko hankkeen ajan.

Toiminnallisen osion toteutus tapahtui 2011 keväällä vieraillemalla kuudessa pilottikoulussa ja teettämällä sen hetkisille oppilaskuntien hallituksille lomakemuotoinen kysely. (Liite 1) Kävimme lisäksi aktiivista keskustelua oman koulun oppilaskuntatoiminnasta sekä kunnan nuorisotoiminnan tilanteesta nuorten näkökulmasta. Koulujen päättyessä keväällä oppilaskuntien hallitustoiminta päättyi ja elokuussa koulujen alkaessa valittiin uudet hallitukset. Kyselyyn vastanneet oppilaat eivät siis välttämättä olleet mukana syksyn pilottikoulutuksessa.

Syksyllä 2011 alkoi koulutusmallin ja oppaan pilotointi hankkeeseen mukaan lähteneiden kuuden kunnan yläkoulujen oppilaskuntien hallituksissa. Oppilaat kommentoivat koulutuspäivän aikana vapaamuotoisesti koulutuksen eri osioita sekä kirjoittivat lomakemuotoisen palautteen koulutuspäivän lopuksi. (Liite 2) Oppilaskuntahallituksen peruskoulutusopas valmistui joulukuussa 2011 hallitusten jäseniltä kerättyjen palautteiden kommentit ja ehdotukset huomioiden.

4 KESKEISET KÄSITTEET

4.1 Oppilaskuntatoiminta

Perusopetuslaissa (628/1998) on säädetty, että koululla voi olla sen oppilaista koostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista oppilaita koskevissa asioissa. Oppilaskuntatoiminnan tulee olla tavoitteellista, suunnitelmallista ja vaikuttavaa. Toiminnan järjestämiseksi koulussa kunnan on huolehdittava ohjaukseen tarvittavista resursseista. Lisäksi kunnissa mahdollistetaan asianmukaiset osallisuuden mallit lapsia ja nuoria koskevaan päätöksentekoon. (Opetusministeriö 2010, 46–47.)

Oppilaskunta on alun perin syntynyt vaikuttamaan koulun asioihin oppilaiden näkökulmasta. Vaikuttamista voivat olla kouluviihtyvyyden parantaminen esimerkiksi järjestämällä tapahtumia, hankkimalla penkkejä koulun pihalle tai osallistumalla opetussuunnitelman laatimiseen. Hyvä oppilaskunta toimii vakavasti otettavana vaikuttajana kouluympäristöön vaikuttavissa asioissa ja opiskelusta tulee sujuvaa ja hauskeempaa. Oppilaskunnan toiminta riippuu paljon hallitusjäsenten aktiivisuudesta. (Suomen Lukiolaisten liitto 2008, 9.)

Satakunnassa on jokaisessa yläkoulussa nimetty oppilaskunta. Oppilasmäärät vaihtelevat oppilaskunnan hallituksissa 6-15 oppilaaseen riippuen koulun kokonaisoppilasmäärästä. Oppilaskuntatoiminnan pääpiirteet ja toiminnot ovat yläkouluissa hyvin erilaisia, mitään selkeää tavoitetta ei yleisesti ole määritetty. Tämä saattaa johtua siitä, että kouluissa eivät oppilaskunnat saa mitään erityistä koulutusta toimintaansa.

Kevään 2011 pilottikoulujen kyselyssä tiedusteltiin esimerkiksi oppilaskuntien koulutustarvetta ja mitä koulutus voisi olla. Tarve koulutukselle oli hyvin selkeä. Kaikki koulut halusivat koulutusta ja aihepiireiksi toivottiin esimerkiksi kokoustekniikkaa ja esiintymiskoulutusta. Tämä on helppo ymmärtää, koska hallitustoimijat pitävät koko koulun yleiskokouksia ja omia hallituskokouksia. On hyvä tietää miten kokouksen kulku virallisesti etenee. Esiintymistaitokoulutus on jokaiselle nuorelle ja myös aikuiselle

aina hyväksi. Tarvitsemme esiintymistaitoja monissa eri tilanteissa, olimme sitten koulussa, työssä tai vapaa-ajalla.

Kyselyn mukaan oppilaat toivoivat koulutuksessa käsiteltävän myös ryhmässä toimimista, oppilaskuntatyöskentelyä, vaikuttamista ja verkottumista toisten koulujen hallitustoimijoiden kesken sekä vierailuja esimerkiksi eduskuntaan. Ryhmytyminen oli yksi painopistealue, jota itse ajattelin alusta alkaen painottaa peruskoulutusrunkoa suunnitellessani. On tärkeää saada hallitus toimimaan ryhmänä ja luoda turvallinen ilmapiiri toimijoiden kesken. Mikäli ryhmää ei saada toimimaan aktiivisella asenteella ja hyvässä vuorovaikutuksessa, on vaarana oppilaskuntatoiminnan jääminen vähäiseksi koulun toiminnassa.

Kyselyn vastauksissa esille nousseet oppilaskuntatyöskentelyn perusasiat, vaikuttaminen ja verkottuminen olivat selkeitä peruskoulutukseen tulevia asioita Vierailut toisiin kouluihin ja esimerkiksi eduskuntaan olivat toimintoja, jotka liittäisin mahdollisesti tulevaan jatkokoulukseen. Peruskoulutuksessa näitä asioita ei ole mahdollista aika- ja taloudellisilla resursseilla toteuttaa.

Tämä kyselystä saatu tieto oli tärkeänä pohjana peruskoulutusoppaan suunnittelussa. Tarve Satakunnan oppilaskuntatoiminnan koordinoinnille ja hallitusten koulutuksille on olemassa. Olisi tärkeää verkottaa oppilaskunnan hallitus muiden nuorisotoimijoiden kesken omassa kotikunnassa ja kuntarajojen ulkopuolella. Oppaan levittäminen maakuntarajojen ulkopuolelle tulee olemaan tarpeellinen ja samalla haastava tehtävä. Oppilaskuntatoiminnan koordinoinnissa, koulutuksissa ja mallin levityksessä auttaa Mannerheimin Lastensuojeluliitossa ja yläkouluissa jo vuosikymmeniä tehty tukioppilastoiminta. Toiminnat ovat perusperiaatteiltaan samankaltaisia, mutta tukioppilastoiminta on koordinoitu selkeäksi toimintakokonaisuudeksi. Oppilaskuntatoiminta tarvitsisi erityisesti vaikuttamistoiminnan esille nostamista sekä selkeyttä oppilaskuntatoiminnan ja tukioppilastoiminnan toimintojen eriyttämiseen.

Koulu ja sen toiminta oppilaskuntatyössä on tärkeässä roolissa nuorten kasvattajina tulevaisuuden vaikuttajiksi. Tarvitaan nuoria, jotka haluavat vaikuttaa, osallistua ja kehittää uusia ja jo olemassa olevia vaikuttamisen muotoja. Suomalainen koulu on jäljessä oppilaiden osallisuuden vahvistamisessa muihin Pohjoismaihin verrattuna.

Suomessa kyllä kuullaan oppilaita, mutta sen lisäksi tarvitaan oppilaiden kannanottojen vaikuttavuutta koulun arjessa. Pitää vahvistaa kansalaisvaikuttamista ja osallisuutta oman yhteisön kehittämisessä oppilaita kannustaen ja kuullen. (Väljärvi 2011, 27–28.)

Oppilaiden ja aikuisten vuorovaikutussuhteilla on tärkeä rooli koulun toimintakulttuurissa. Rakenteiden pitää edistää koulun perustehtävää – aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamista ja oppimista. Oma identiteetti, vuorovaikutuksellinen kohtaaminen ja toisista välittäminen sekä osallisuus ovat ominaisuuksia, joita voidaan oppia ja joihin voidaan kasvaa. Oppilaskuntatoiminta kehittää oppilaiden valmiuksia toimia aktiivisina kansalaisina ja edistää yhteisöllisen koulun kehittämistä. (Nousiainen & Piekkari 2007.)

4.2 Turvallinen ryhmä

Peruskoulutusoppaan tärkeimpänä tehtävänä on turvallisen ryhmän rakentaminen, jotta uusi oppilaskunnan hallitus pystyisi toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa muiden oppilaiden ja kouluhenkilöstön kanssa. Turvallisessa ryhmässä toimii mielipiteiden ja tunteiden ilmaisu ja uskalletaan antaa luovuudelle tilaa.

MLL:n Kouluttajan oppaan mukaan ryhmä käy läpi eri kehitysvaiheet, jotka on hyvä tunnistaa. Ryhmän viisi yleisintä kehitysvaihetta ovat (Tuckman ja Jensen 1977):

1. Ryhmän muodostusvaihe – forming
2. Kuohuntavaihe – storming
3. Vakiintumisen vaihe – norming
4. Ryhmän kypsän toiminnan vaihe – performing
5. Lopetusvaihe – adjourning

Ryhmän muodostusvaiheessa oppilaskunnan hallituksen jäsenet tulevat eri luokkasteilta eivätkä tunne välttämättä toisiaan. Tällöin tunnustellaan omaa roolia ryhmässä ja pyritään järjestäytymään ryhmässä siihen tulevien tehtäväkuvien mukaan. Tässä vaiheessa oppilaskunnan ohjaajalla on tärkeä rooli toimia ryhmän johtajana, jotta

turvallisen ryhmän muodostus pääsee alkamaan luottamuksen, avoimuuden ja hyväksynnän ilmapiirissä.

Kuohuntavaihetta voidaan kutsua myös konfliktivaiheeksi, koska huomio siirtyy omiin tarpeisiin ja auktoriteetin käyttöön ryhmässä. Ryhmä rohkaistuu ja ryhmän tavoitteet alkavat selkiintyä, mutta niihin ei vielä välttämättä päästä käsiksi. Tässä vaiheessa turvallisen ryhmän aikaansaamiseksi on tärkeää toiminnallisten harjoitusten avulla käsitellä omia identiteettiin liittyviä ulottuvuuksia mahdollisimman monipuolisesti.

Vakiintumisen vaiheessa alkaa luottamus ja hyvä vuoropuhelu hallitustoimijoiden välillä näkyä ja kuulua. Kannetaan vastuuta toiminnan etenemisestä ja ilmapiiri on rento ja vapautunut. Ohjaaja voi siirtyä tukemaan ryhmää taustalta ja antaa tilaa hallituksen omille toiminnoille.

Ryhmän kypsän toiminnan vaiheessa oppilaskunnan hallituksesta on tullut vuorovaiikutuksellinen kokonaisuus, jossa jokainen uskaltaa sanoa mielipiteensä ja jokaisen pitää kantaa kortensa kekoon. Sitoutuminen oppilaskuntatoimintaan on näkyvää ja jokainen työskentelee yhteisten päämäärien saavuttamiseksi.

Lopetusvaihe on väistämättä edessä jokaisessa ryhmässä ennemmin tai myöhemmin. Tällöin on tärkeää antaa ja saada palautetta toiminnasta, jota yhdessä on tehty. Lopetusvaiheeseen liittyy usein erilaisia tunteita ja niitä on hyvä käsitellä yhdessä ohjaajan kanssa. (MLL 2009, 79–80.)

Ryhmä käy läpi kehitysvaiheet, joista toiset vaiheet nousevat esille vahvemmin kuin toiset. Tärkeintä on kuitenkin turvallisessa ryhmässä vahvistaa jokaisen mukanaolijan itsetuntoa ja välittää aidosti muista ryhmän jäsenistä. (Aalto 2000, 27.) Turvallisen ryhmän avulla luodaan hyvä perusta tulevalle oppilaskuntahallitustyöskentelylle ja aktiiviselle toiminnalle omassa kouluyhteisössä. Kannattaa pitää aina mielessä, että jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja siksi ympärillä olevan yhteisön pitää kantaa vastuuta ja oppia hyväksymään ryhmässä olevat erilaiset persoonat. Tätä kautta opitaan luottamaan toisiinsa ja turvallinen ryhmä rakentuu kuin huomaamatta. (Salovaara & Honkonen 2011, 26.)

4.3 Osallisuus

Osallisuus oikeuttaa omaan identiteettiin ja arvokkuuteen osana yhteisöä. Näin Kiilakoski (2007, 13) määrittää yksilön näkökulmasta osallisuutta. Rakennetaan turvallinen ryhmä, josta löytyy vastaus kuka olen ja mihin ryhmään kuulun. Ei tarvitse pelätä vaikka on nuori, vaan uskaltaa ilmaista itseään. Toisaalta Kiilakoski määrittää osallisuutta näkökulmalla, jossa korostuu yksilön vastuu yhteisöstä.

”Osallisuus on todellisen vastuun kantamista ja saamista oman, toisten ja koko yhteisön toimintakyvystä. Se on sitoutumista toimintaan yhteisten asioiden parantamiseksi.” (Kiilakoski 2007, 14.)

Internet sivusto Sosiaaliportti – Lasten osallisuus määrittää osallisuuden asteiden olevan seuraavia:

- aikuiset aloitteentekijöinä, lapset toimijoina
  - aikuiset aloitteentekijöinä, suunnittelu ja toteutus yhdessä lasten kanssa
  - aikuiset aloitteentekijöinä ja toimijoina, lapset konsultteina
  - lapset aloitteentekijöinä, aikuiset konsultteina
  - lapset aloitteentekijöinä, suunnittelijoina ja toimijoina, aikuiset käytettävissä
- (Sosiaaliportti 2011).

Osallisuus ja osallistuminen ovat muuttaneet muotoaan viimeisen vuosikymmenen aikana rajusti. Sosiaaliportin osallisuuden asteista ihanteellisimmin olisi oppilaskuntatoiminnassa lapset aloitteentekijöinä, suunnittelijoina ja toimijoina ja aikuiset käytettävissä -aste. Tähän kannattaa keskittyä oppilaskuntatoimintaa kehitettäessä.

Tänä päivänä sosiaalinen media toimii nuorilla luontevana osallistumisen välineenä yksilöiden ja yhteisöjen välillä. On kuitenkin tärkeää muistaa koulun henkilökohtaisen vuorovaikutuksen rooli osallisuudessa. Mikä onkaan parempi paikka kokea osallisuutta ja osallistua erilaisiin toimintoihin kuin kouluympäristö? Tähän tarvitaan monia eri tekijöitä, joista yhtenä on sosiokulttuurinen innostaminen. Sen tavoitteena on edistää ihmisten vuorovaikutuksellista kohtaamista ja oppimista tekemällä. Innostaminen

on päämäärätietoista ja sen kolme tehtävämuotoa ovat pedagoginen, sosiaalinen ja kulttuurinen. Leena Kurjen (2000, 35) mukaan innostajan työ on moniulotteista. Siihen liittyy aina yksi perusvaatimus: ei voi innostaa jos ei ole itse innostunut. Persoonallinen kasvu tapahtuu vain yhteisössä, jossa ollaan vuorovaikutuksessa toisten arvokkaiden persoonien kanssa.

Sosiokulttuurinen innostaminen on mielestäni nuorilla aitoa kohtaamista ihmisten välillä. Autetaan nuoria kasvamaan positiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi olemalla heille läsnä. Eläminen turvallisessa yhteisössä tukee nuoren kasvua aikuisuuden maailmaan. Oppilaskuntatoiminta ja hallituksessa toimiminen ovat oiva osallisuuden, oppimisen ja kokemisen paikka. Tarvitaan intoa toimia ja vaikuttaa, jotta voidaan kehittää koulua paremmaksi paikaksi toimia ja oppia asioita yhdessä toisten kanssa.

Yhteisöllisyys rakentuu ihmisten kohdatessa, rakentaessa sosiaalisia verkostoja ja heidän toimiessaan oman yhteisönsä hyväksi. Sosiaalinen pääoma tarvitsee aitoa yhdessä tekemistä. Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta voidaan vahvistaa sosiokulttuurisella innostamisella. Tällä tavoin yksilöä ja yhteisöä voidaan aktivoida osallistumiseen ja sosiaalisten verkostojen rakentamiseen, jotka ovat perustana yhteisöllisyyden vahvistamiselle. (Harju 2003, 182.) Lasten ja nuorten kuuntelemisen lisäksi tarvitaan todellisia vaikuttamisen ja osallistumisen keinoja tämän päivän nuorille, joita useasti kutsutaan tulevaisuuden päättäjiksi (Nuorisotutkimus 3/2010, 101).

Osallisuus on hankalasti määriteltävä käsite, ja monet ovatkin luopuneet sen käyttämisestä ja puhuvat osallistumisesta, vaikuttamisesta, aktiivisesta kansalaisuudesta sekä kuulemisesta. Myöskään nuorisolaissa ei mainita sanaa osallisuus. Lopulta on kyse siitä, että tullaan hyväksytyksi omana itsenään, koska yksin ei voi olla osallinen.

Pirjo Hanhivaaran artikkelissa sanotaan tiivistetysti:

”Osallisuuden voisi tiivistetysti nähdä yksilön ja ryhmän, yksilön ja yhteisön sekä yksilön ja yhteiskunnan välisenä suhteena, jossa korostuu yhtäältä yksilön oikeus mukaan kuulumisen kokemuksesta ja toisaalta vastuu muiden ryhmän, yhteisön ja yhteiskunnan jäsenten mukaan ottamisesta. Osallisuuden edistäminen koulussa tarkoittaa käsitykseni mukaan edellä mainittujen suhde-tasojen huomioon ottamista. Sisäänrakennettu-

na ajatuksena osallisuuskäsitykseni on, että kasvu osallisuuteen alkaa turvallisesta ryhmästä ja laajenee yhteisöön ja lopulta yhteiskuntaan.”

Tähän artikkeliin perustuen oppilaskuntatoimintaan osallistuminen alkaa kokemuksella hallituksessa olemisesta turvallisessa ryhmässä, laajentuen koko koulun oppilaskuntaan ja koulun hyvinvoinnin kasvuun ja sieltä edelleen kuntasektorille ja koko yhteiskuntaan. (Nuorisotutkimus 3/2006, 29–33.) Nuori etenee elämässään pienin askelin opetellen kokoajan vuorovaikutuksellista työskentelyä erilaisissa ryhmissä, pyrkien vaikuttamaan yhteisiin asioihin ja kasvaen vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi. Meidän aikuisten tehtävänä on antaa aika ja paikka osallisuuteen.

5 TURVALLINEN RYHMÄ – VAIKUTTAVA NUORI – PROSESSI

Vaikuttava Nuori – hankkeen (VaiNu) kehittäminen oli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piirin hanke, joka toteutettiin Varsinais-Suomen Elinkeino-, Liikenne- ja Ympäristökeskuksen ja Satakuntaliiton tuella vuonna 2011. Kohderyhmänä olivat perusopetuksen (yläkoulujen) oppilaskuntien hallitukset ja hankkeen pilottikuntina olivat Luvia, Rauma, Merikarvia, Säskylä, Huittinen ja Karvia.

Tavoitteena oli edistää satakuntalaisten lasten ja nuorten osallisuutta ja kuulemista kannustamalla ja kouluttamalla heitä YK:n lasten oikeuksien mukaisesti toimimaan ja vaikuttamaan aktiivisesti oppilaskuntien hallituksissa. Konkreettisena tuotoksena hankkeesta valmistui yläkoulun oppilaskuntahallituksen peruskoulutusopas. (Liite 3) Opas on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tilaajana oli työnantajani Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piiri ry. Tilaajan opinnäytetyön ohjaajana toimi piirin toiminnanjohtaja Tarja Kuoppa.

5.1 Prosessin kulku

Opinnäytetyöni ensimmäinen osio käynnistyi keväällä 2011 sähköpostin lähettämislä Satakunnan alueen yläkouluihin, jossa tiedusteltiin kiinnostusta lähteä mukaan pi-

lotoimaan tulevaa oppilaskuntien hallitusten peruskoulutusopasta. Mukaan hankkeeseen oli mahdollista ottaa kuusi koulua. Kouluilla oli kovasti innostusta hanketta kohtaan ja useita kouluja jäi toiminnan ulkopuolelle. Ne koulut ja oppilaskuntien ohjaajat, jotka jäivät pilotoinnin ulkopuolelle, toivoivat saavansa tulevan opasmateriaalin ja mahdollisen koulutuksen omalle koululleen seuraavana vuonna. Tätä varten MLL:n Satakunnan piirissä haettiin jatkorahoitusta koulutusoppaan levittämiseksi laajemmalle kuin kuuden kunnan alueelle.

Pilottikoulujen valinnan jälkeen tein kyselylomakkeen (liitteenä) oppilaskuntien hallituksille ja ohjaajille. Sovin vierailut pilottikouluihin ja kävin tutustumiskäynnillä kaikissa pilottikouluissa toukokuun 2011 aikana. Vierailun aikana hallitusten jäsenet ja ohjaajat täyttivät kyselylomakkeet ja sain lisäksi suullista informaatiota koulujen oppilaskuntatoiminnasta sekä nuorten vaikuttamismahdollisuuksista kunnissa. Opinnäytetyössäni olen huomionnut ainoastaan nuorilta saatuja vastauksia, koska kyseessä on nuoriin liittyvä kehittämishanke, ja jotta opinnäytetyö ei olisi laajentunut liiaksi.

Kouluvierailujen jälkeen lähdin työstämään peruskoulutusmallia oppilailta saamieni kyselyjen tulosten perusteella. Peruskoulutusmalli oli valmiina koulujen alkaessa elokuussa 2011 ja oli aika sopia peruskoulutuspäivät jokaisen pilottikoulun kanssa. Jokaisessa koulussa oli juuri valittu uusi oppilaskunnan hallitus, joten kevään kyselyihin vastanneet oppilaat eivät siis välttämättä osallistuneet koulutukseen. Koulutukset järjestettiin syksyn 2011 aikana ja mallia muokattiin jokaisen koulutuspäivän jälkeen oppilailta saadun palautteen perusteella. Koulutusmalli sai lopullisen muotonsa vuoden 2011 lopussa. Oppaan saattaminen lopulliseen muotoonsa tapahtui vierailtuani Nuorisoyhteistyö Allianssissa Helsingissä sekä hankkeen rahoittajan ELY-keskuksen ja Turun yliopiston Lapsi- ja nuorisotutkimuskeskuksen yhteistyöpalavereissa. Yhteistyökumppaneilta saadun positiivisen palautteen jälkeen viimeistelin oppaan käyttövalmiiksi.

Oli aika miettiä, miten tästä eteenpäin? Olin saanut hankkeen rahoittajalta kannustusta hakea oppaan levittämiseksi jatkorahoitusta ja helmikuussa 2012 hankkeelle on haettu jatkoa. Hankepäätökset tulevat toukokuussa, mutta toiminta etenee koko ajan, koska koulutuksille on runsaasti kysyntää. On ilo viedä oppilaskuntatoimintaa nuorille!

5.2 Pilottikoulut ja kysely koulujen oppilaskuntien hallituksille

Pilottikoulut olivat maakunnallisesti hyvin eri puolilta Satakuntaa ja mukaan saatiin kouluja niin maaseudulta kuin kaupungeista. Oli hienoa, että koulut olivat hyvin erikoisia oppilasmääriltään ja mukana oli yläkouluja, yhteiskouluja sekä yhtenäiskouluja. Vaikuttava Nuori – hankkeen ja opinnäytetyöni pilottikouluiksi tulivat mukaan seuraavat kunnat ja niissä toimivat koulut:

Huittisten kaupunki ja Pellonpuiston peruskoulu

Kaupungissa on 10 700 asukasta (31.12.2010) ja heistä yläkouluikäisiä on 341. Prosentuaalisesti yläkoululaisia asukkaista on 3,2 %.

Karvian kunta ja Karvian yläkoulu

Kunnassa on 2 640 asukasta (31.12.2010) ja heistä yläkouluikäisiä on 74. Prosentuaalisesti yläkoululaisia asukkaista on 2,8 %.

Luvian kunta ja Luvian peruskoulu

Kunnassa on 3 355 asukasta (31.12.2011) ja heistä yläkouluikäisiä on 114. Prosentuaalisesti yläkoululaisia asukkaista on 3,4 %.

Merikarvian kunta ja Merikarvian yhteiskoulu

Kunnassa on 3 308 asukasta (31.12.2011) ja yläkouluikäisiä on 97. Prosentuaalisesti yläkoululaisia asukkaista on 3,0 %.

Rauman kaupunki ja Raumanmeren peruskoulu

Kaupungissa on 39 715 asukasta (31.12.2010) ja yläkouluikäisiä on 1 306, joista Raumanmeren peruskoulussa 584. Prosentuaalisesti yläkoululaisia asukkaista on 3,3 %.

Säkylän kunta ja Säkylän yhteiskoulu

Kunnassa on 4 662 asukasta (31.12.2011) ja yläkouluikäisiä on 142. Prosentuaalisesti yläkoululaisia asukkaista on 3,0 %.
(Toukonen 2011).

Prosentuaaliset osuudet kertoivat pilottikuntien yläkoululaisten määrän olevan lähes saman kaikissa kunnissa. Kuitenkin mukana olevat pilottikoulut olivat taustaltaan hyvin erilaisia. Halusin selvittää jokaisen mukana olevan oppilaskunnan hallituksen taustaa, nykyisiä toimintamuotoja ja toiveita sekä jokaisen hallitustoimijan omaan itseensä liittyviä asioita. Kysymykset olivat avoimia ja jokainen oppilas vastasi lomakkeeseen nimettömänä. Kyselyyn vastasivat kaikkien kuuden pilottikoulun sen hetkiset (lukuvuosi 2010–2011) oppilaskuntien hallitusjäsenet. Yhteensä kyselyyn osallistui 47 oppilasta. Vastauksissa oli paljon toistoa, joten seuraavassa yhteenvetoa kyselystä ja omaa pohdintaa koulutusmallin suunnitteluun ja toteutukseen liittyen.

Oppilaskunnan hallituksissa on kyselyn mukaan tyttöjä 45 prosenttia ja poikia 55 prosenttia. Hallitukseen valituista oppilaista 7. luokalta on 18 %, 8. luokalta 47 % ja 9. luokalta 34 %. Poikien osuus on selkeästi suurempi yläkoulujen oppilaskuntahallitusten toiminnassa. Sama lopputulos saatiin syksyn pilottikoulutuksissa. Kiinnostaako poikia enemmän vaikuttaminen ja yhteiskunnalliset asiat? Jos verrataan yläkoulujen tukioppilastoimintaan, niin MLL:n Tukioppilastoiminnan ja koulurauhan kartoituksen 2010–2011 mukaan tyttöjä on toiminnassa 70 % ja poikia 30 % (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2010–2011). Luvut eroavat melkoisesti toisistaan ja oman kokemukseni mukaan tytöt kokevat tukioppilastoiminnan positiivisuuden ja kouluviihtyvyyden lisääjänä vahvasti. Pojille taas oppilaskuntatoiminta antaa enemmän mahdollisuuksia demokratiakasvatukseen ja yhteiskunnallisten asioiden pohtimiseen.

Yhteistä oppilaskunta- ja tukioppilastoiminnoille on sosiaalisten taitojen kasvun lisäksi osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen oman kunnan omassa kouluyhteisössä. Tämä on erittäin tärkeää huomioida nuorten kanssa työskenneltäessä. Joulukuussa 2011 julkaistussa uudessa Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmassa vuosille 2012–2015 on kirjattu kolme strategista tavoitetta ja toimenpidekokonaisuutta: osallisuus, yhdenvertaisuus ja arjenhallinta. Siksi oppilaskuntatoimintaa kannattaa kehittää ja laajentaa yhä enemmän perusopetuksessa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, 1).

Pilottikoulujen oppilaskuntien hallituksissa toimiville oppilaille tehdyn kyselyn mukaan oppilaskuntien hallitustoiminnasta tiedetään yläkouluun mentäessä hyvin erilaisia asioita.

Seuraavassa muutamia oppilaiden vastauksia kysymykseen siitä mitä he tiesivät oppilaskuntatoiminnasta tullessaan seitsemännelle luokalle:

”kanttiinin pitäminen”

”se jättää tunteja väliin ja vaikuttaa opiskeluympäristöön”

”en tiennyt siitä mitään”

”siellä oli kaikki isot pojat”

”päättöksiä tekevä kokoonpano, jonka asiat olivat mallikkaasti”

”oppilaskunta vaikutti tärkeältä vaikuttamispaikalta”

Vastauksista voidaan päätellä, ettei oppilailla ollut selkeää tietoa oppilaskuntatoiminnasta vielä 7.-luokalla tai mikäli he eivät itse toimi aktiivisina oppilaskunnan jäseninä. Oppilaskuntatoiminnasta pitää tiedottaa enemmän ja toiminta olisi hyvä aloittaa jo alakoulun puolella. Joissakin alakouluissa toimintaa on, mutta toiminnan koordinointi ja toteutus ovat hyvin vaihtelevia. Ulkopuolisen toimijan, kuten esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliiton tehtävänä voisi olla juuri oppilaskuntatoiminnan selkiyttäminen koulu-, opettaja- ja oppilastasoilla. Jos tarjottaisiin kaikille tasapuolisesti peruskoulutusta, materiaaleja ja yleistä tiedottamista ajankohtaisista yhteiskunnallisesti tärkeistä asioista, toiminta saisi ryhdikkyyttä ja uusia ulottuvuuksia.

Kyselyn mukaan oppilaita kiinnostaa hallituksen toiminnassa erilaisten aktiviteettien järjestäminen koulussa. Tämä vastaus tuli esille yli 70 % kyselyyn vastanneelta. Oppilaat kaipaavat koulun perustoiminnan lisäksi tempauksia, tapahtumia ja oppilaskunnan hallitus koetaan hyväksi ryhmäksi järjestämään niitä. Useasti oppilaskunnan hallituksella on taloudellisia resursseja järjestää toimintaa koulussa, sillä varoja kerätään esimerkiksi kioskitoiminnalla. Oppilaskuntatoiminta kiinnostaa myös siksi, että tapahtumien suunnittelutaidot, esiintymiskokemus ja omat sosiaaliset taidot karttuisivat. Oppilaat kokivat kiinnostavaksi päättää koulun asioista, saada mahdollisuuksia vaikuttaa ja kokea uusia asioita.

Lähes kaikki kyselyyn vastanneet halusivat olla mukana vaikuttamassa, järjestämässä tapahtumia, olla päättämässä oman koulun arjesta ja oppia uutta. Tässä kohtaa herää jälleen itselläni kysymys, että annammeko me aikuiset nuorelle tarpeeksi mahdollisuuksia tulla kuulluksi? Nuorten paneeli 2011 mukaan nuorilla on suuri halu vai-

kuttaa yhteiskunnallisiin, koulun ja kotikunnan asioihin ja nuoret ovat pettyneitä, koska vaikuttamisen paikkoja ei käytännössä ole. He toivovat päättäjien kuulevan heitä aidosti ja asettuvan arjen asioissa nuoren asemaan. ”Keskustelkaa kanssamme, älkää vain puhuko meille” – teema kertoo selkeästi oppilaskuntatoiminnan kehittämisen tarpeesta yhtenä vaikuttamisen paikkana. Toiminta antaa hyvin toimiessaan mahdollisuuden verkottua nuorten ja päättäjien kesken ja keskustella vuorovaikutuksellisesti tämän päivän arjesta ja sen parantamisesta. (Isoaho 2011 12–16.)

Kyselyn mukaan oppilaat eivät ole saaneet koulutusta oppilaskunnan hallitustyöskentelyyn. Vastausten mukaan kouluttautuminen on tapahtunut tekemällä erilaisia juttuja oppilaskunnassa tai yksinkertaisesti vain käymällä peruskoulua. Perusopetuksen yläkoulujen oppilaskuntatoiminnassa ei ole valmiina kirjallista, selkeää koulutusmateriaalia uudelle oppilaskunnan hallitukselle. Suomen Lukiolaisten liitolla on *Oppilaskuntatoiminnan opas*, Kerhokeskuksella *Vaikuttavasti mukana – oppilaskunta koulun arjessa -opas* sekä Opetusministeriön *Osallistuva oppilas – yhteisöllinen koulu* ovat materiaaleja, joita ohjaaja voi hyödyntää uuden hallituksen aloittaessa toimintansa.

Oli tärkeää yhtenäistää uusien hallitusten peruskoulutus, jotta kaikilla oppilaskuntien hallituksilla olisi samat lähtökohdat heidän aloittaessaan toimintansa oman kuntansa kouluissa. Kyselyn perusteella perus- ja myös jatkokoulutuksille on selkeä tarve, ja koulut ottaisivat avosylin vastaan ulkopuolisen koordinaattorin/kouluttajan, joka huolehtisi uuden hallituksen ryhmäytymisestä ja toiminnan perusasioiden opettamisesta. Lisäksi kirjallinen materiaali otettaisiin erittäin tarpeellisena vastaan. Viesti kouluilta, muilta järjestöiltä ja yhteistyötahoilta on selkeä: peruskoulutusopasta, kouluttajia, verkottumista ja koko toiminnan koordinoitua tarvitaan ja tähän pitää panostaa, jotta saamme tämän toiminnan kanavoitua nuoren äänen kuulemisen lisäämiseksi ja toiminnan monipuolistamiseksi yhteiskunnassamme.

Pääsääntöisesti oppilaskunnan hallitusjäsenet valitaan vapaaehtoisista, innokkaista oppilaista eri vuosiluokilta. Yläkoulujen hallituksissa voi siis olla 7.-9. – luokkien oppilaita ja yhtenäiskoulujen oppilaskuntien hallituksissa vielä useammilta vuosiluokilta. On myös kouluja, joissa hallitusjäseneksi on joutunut ilman omaa innostustaan asiaa kohtaan ja tämä vie pohjan toiminnalta. Jos ei ole motivoitunut aktiiviseen oppilaskuntatoimintaan, ei myöskään kehitystä ja toimintaa saada aikaiseksi toivotulla tavalla.

la. On tärkeää valita toiminnasta kiinnostuneita oppilaita mukaan ja selkiyttää heille jo valintavaiheessa toiminnan tavoitteet ja päämäärät.

Yleisesti oppilaat vastasivat kyselyssä odotuksiin oppilaskuntatoiminnasta vaikuttamismahdollisuuden, ja nuoren äänen kuulemisen. Samalla toivottiin oikeita tekoja kuulemisen lisäksi. Työskentely oppilaskunnan hallituksessa on oiva keino ryhmäytyä eri vuosikurssilaisten kesken ja siksi mielestäni ryhmäyttäminen hallitustyöskentelyn alussa on tärkeä osa peruskoulutusta. Turvallisen ryhmän avulla kuulemis- ja vaikuttamismahdollisuudet kasvavat ja voimme saavuttaa kouluyhteisöön asetettuja kasvatuksellisia ja opetuksellisia päämääriä.

Kyselyn mukaan oppilaskuntatoiminta antaa siinä aktiivisesti mukana oleville tietoa, kokemusta ja rohkeutta sekä lisää yhteistyötaitoja. Nämä ovat asioita, joita jokainen nuori tarvitsee rakentaessaan omaa elämäänsä. Vastaukset kertoivat toiminnan tuovan iloa, onnistumisen tunteita esimerkiksi jonkin tapahtuman järjestämisen jälkeen, mahdollisuuden ja oikeuden päättää koulun asioista sekä tilaisuuden olla poissa tunteilta. Viimeksi mainitun ollessa motiivina oppilaskuntatoimintaan lähdeittäessä, ollaan hakoteillä. Jokaisen hallituksessa mukana olevan oppilaan pitää hoitaa peruskoulutyönsä vastuullisesti. Oppilaskuntatoiminta on lisänä ja mukavana kevennyksenä arjessa. Oppilaiden mukaan se tuo myös uusia ystäviä ja rohkeutta, joka kertoo jälleen turvallisen ryhmän tärkeydestä.

Nuorten kiinnostus järjestötoimintaan on laskenut 2000-luvulle mentäessä. Alle 15-vuotiaat toimivat yhä vähemmän järjestöissä, 10–29-vuotiaista kuuluu 45 prosenttia johonkin järjestöön ja heistä suurin osa johonkin urheiluseuraan. Järjestötoiminta koetaan etäiseksi ja vaikuttaminen kansalaisjärjestöjen kautta on vierasta. (Maude 2011, 34.)

Oppilaskuntatoiminnan avulla voidaan tutustua eri vaikuttamisen keinoihin ja samalla järjestötoimintaan. Nuoret voivat vaikuttaa asioihin monin eri tavoin, kuten esimerkiksi oman koulun kautta, kunnan päättäjien, kansalaisjärjestöjen sekä aloitekanavien avulla. Hallituksen toiminnassa kannattaa käsitellä useita vaikuttamisen keinoja, vierailta eri paikoissa ja pyytää vierailijoita kertomaan vaikuttamisen kanavista. Kyselyssä esille nousi monesti vastuu sekä oikeus päättää nuorten asioista ja mielestäni hal-

litustoiminta antaa hyviä eväitä vaikuttamiskeinojen käsittelyyn ja samalla mahdollisuuden tutustua lähemmin järjestötoimintaan.

Kyselyssä oli mukana omaan itseensä liittyvänä kysymyksenä ”Minkälainen hallitusjäsen haluaisit olla?”

”aikaansaava ja esimerkkinä muille”

”päätäväinen! Kun jokin asia päätetään tehdä, huolehditaan myös siitä, että se toteutuu.”

”kiva ja mukava, oikeudenmukainen ja tehokas”

”sellainen, jota kuunneltaisiin”

”sellainen kun olen nyt”

Oppilaskunnan hallituksen jäsenenä nuori voi kasvaa kohti aikuisuutta ideoiden, oppien ja toteuttaen nuorille suunnattuja tärkeitä asioita. Hallituksen jäsen on aivan tavallinen nuori, joka haluaa antaa aikaansa itsensä ja ympärillä olevan yhteisönsä hyväksi pyrkien parantamaan niin pieniä arjen asioita kuin merkittävimpiä yhteiskunnallisia toimintoja. Hallitusjäsenenä toimiminen kasvattaa nuoren itsetuntoa ja sosiaalisuutta antaen hänelle uusia näkökulmia tulevaa elämää ajatellen. Ryhmän tuki on tärkeää ja meidän aikuisten pitää antaa nuorille onnistumisen kokemuksia.

Kysyttäessä oppilaskunnan hallitusjäseniltä onko toimintaa tarpeen kehittää, olivat vastaukset lähes yksinomaan, että pitäisi kehittää. Toivottiin mahdollisuutta tehdä enemmän asioita kouluyhteisön hyväksi ja samalla kaivattiin selkeitä tavoitteita toiminnalle. Koulutusta tulisi lisätä ja sellaisia oppilaita pitäisi saada hallitukseen, jotka tosissaan haluavat vaikuttaa. Tämä antoi hyvän pohjan lähteä rakentamaan peruskoulutusmallia, koska viesti juuri kohderyhmältä eli nuorilta oli niin selkeä.

Kouluissa opettajien tuntiraamit ovat tiukalla, sijaisia ei ole mahdollista käyttää, joten apua kaivataan myös kouluhenkilöstön mielestä toiminnan aktivoimiseksi. Viesti oli selkeä niin oppilaiden kuin opettajienkin puolelta, oppilaskunnan hallitustoimintaan kaivataan apua ja tukea. Tähän haasteeseen Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piiri lähti vastaamaan peruskoulutusoppaan tekemisellä ja kouluttamalla pilottikoulujen oppilaat oppaan avulla.

5.3 Peruskoulutuksen mallinnus

Tehtyäni vierailut kuuden kunnan yläkouluissa, alkoi peruskoulutuksen mallinnus oppilaskuntien hallitusten kouluttamiseen. Kyselyn pohjalta sain paljon informaatiota työni taustaksi ja oli oikeastaan helppoa aloittaa koulutusmallin rungon laatiminen. Työssäni auttoi huomattavan paljon oma toimenkuvani, sillä koulutan tukioppilaita yläkouluissa, ja se antoi hyvän käsityksen koulutuksen toteutustavasta. Päätin, että koulutus toteutetaan yhden kokopäivän mittaisena toiminnallisena koulutuksena. Koulutuspäivä on hyvä pitää poissa kouluympäristöstä, jotta hallitukselle saadaan työrauha ilman välituntien kellotusta tai muiden oppilaiden "häirintää". Kaikki koulutukset pidettiin koulun ulkopuolella joko leirikeskuksissa tai kunnantaloilla.

Seuraavaksi jaoin koulutuspäivän osioihin, jotka käydään läpi uuden ryhmän kanssa. Tutustumiseen ja ryhmäytymiseen pitää olla aikaa, oppilaskuntatoiminnan perusasiat ovat keskeisiä ja samassa yhteydessä on hyvä puhua nuorille tämän päivän "trendisanasta" osallisuudesta. Tulevaan hallitustyöskentelyyn liittyen kokoustaidot ja esiintymistäidot on huomioitava koulutuksessa. Ajatuksenani oli myös opettaa neuvottelutaitoja, mutta ajallisesti se ei enää sopinut koulutuspäivän ohjelmaan.

Peruskoulutuksen ohjelmasisältö alkoi muovautua ja ohjelma eteni toiminnallisten harjoitusten avulla osiosta toiseen. Jokaiseen osioon kuuluu pieni teoriaosuus joko PowerPoint-esityksenä tai sidottuna harjoitusten purkuvaiheeseen. Lähtiessäni 16.9.2011 työparini kanssa ensimmäiseen pilottikouluun kokeilemaan koulutuksen toteutusta koulutusohjelman runko oli seuraavanlainen:

- Tutustuminen ja MLL:n esittely
- Ryhmässä toimiminen
- Osallisuus ja osallistuminen
- Oppilaskuntatoiminta
- Kokoustaidot
- Esiintymistäidot

Oppilaille jaettiin koulutuspäivän aluksi muistiinpanovälineet, koska tarkoitus oli arvioida jokaisen koulutusosion jälkeen koulutusta nimettömänä. Muistiinpanot kerättiin

päivän lopuksi ja koulutusohjelma muovautui jokaisen pilottikoulutuksen jälkeen yhä enemmän nuorten näköiseksi sen mukaan mitä he kertoivat koulutuksessa tarvitsevana. Oppilaat saivat vapaasti kommentoida koulutusta, mitään erillisiä kysymyksiä heille ei annettu. Palaute oli hyvää vahvistaen koulutuksen tärkeyttä ja oikeiden asioiden jäljillä olemista.

Viimeinen pilottikoulutus pidettiin 12.10.2011 ja koulutuspäivän ohjelma alkoi olla valmiina lopulliseen muotoonsa kirjaamista varten. Seuraavassa on satunnaisesti kerättyjä oppilaiden kirjaamia kommentteja koulutuksista:

”ihan kattava kokonaisuus, vähä kiireinen tunnelma!”

”parantaa joukon yhteishenkeä”

”nämä olivat tosi hyviä aiheita ja mun mielest ei tarvi enempää asiaa”

”tutustumisleikit olisi saaneet kestää pidempään”

”arvoista puhuminen oli kivaa, koska saimme itse mieltä”

”esiintymisharjoitukset olivat koulutuksen paras osuus”

”hallituksen jäsenten rooleista olisi voinut olla enemmänkin”

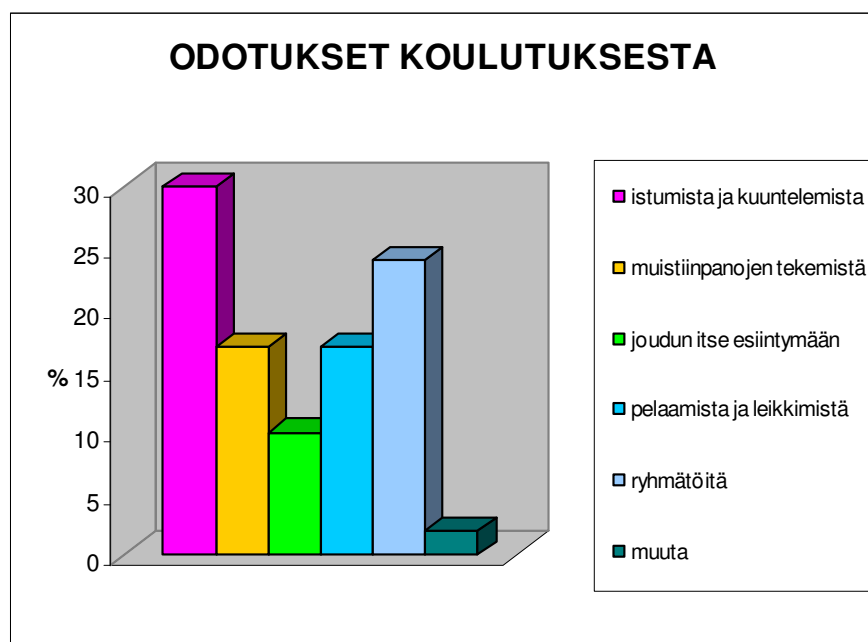
”jännityksen helpotus vinkit hyviä ja muutenkin tarpeellinen puheenaihe”

”tuli virallinen kuva kokouksista”

”leikit oli Tosi kivoja”

Kommentit olivat hyvin monipuolisia ja jokaista koulutusosiota kommentoitiin hyvin. Tutustumisleikit ja yleisesti kaikki toiminnalliset harjoitteet saivat kiitosta ja niitä toivottiin olevan vielä enemmän. Kokouskäytännöt koettiin virallisina ja raskaina, mutta sellaisia ne oikeissa kokouksessa usein ovatkin. Kokoustekniikka on tarkkaan määriteltyä ja noudattaa tiettyjä säännönmukaisuuksia. Esiintymistaidot – osio sai suuren suosion, etenkin yhden minuutin mittaisten puheiden pitäminen annetuista aiheista oli oppilaiden mielestä opettavaa ja muilta oppilailta saatu kannustava palaute koettiin hyvänä. Jokaisen koulutuspäivän jälkeen oppilailta kerättiin kirjallinen palaute. Vaikka keräsimme koko koulutuspäivän ajan vapaamuotoista palautetta oppilailta koulutuksen sisällöstä, oli tärkeää saada yhtenäinen yleiskäsitys koulutuskokonaisuudesta palautelomakkeen avulla (liitteenä). Oppilaita osallistui koulutuksiin yhteensä 38, joista tyttöjä oli 17 ja poikia 21.

Palautelomakkeen mukaan odotukset koulutuksesta olivat:

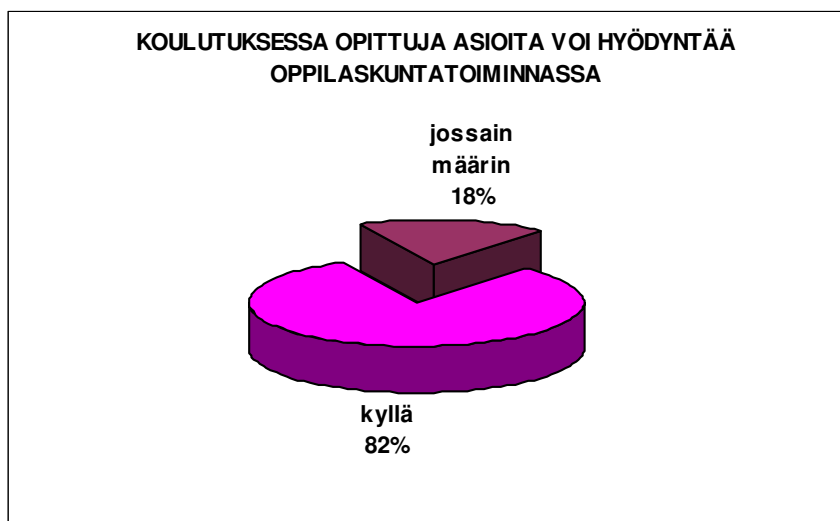

Kuvio 1

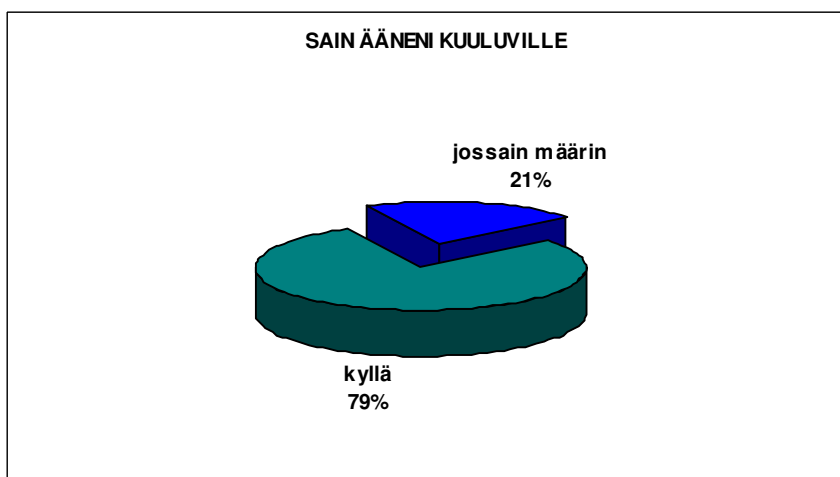
Koulutuspäivän ajateltiin olevan normaalin koulupäivän kaltainen, kouluttaja puhuu ja oppilaat kuuntelevat. Lisäksi ryhmätöitä ajateltiin olevan melko paljon. Toiminnallisuus ja ryhmätöitä ovat MLL:n koulutuksissa keskeisessä roolissa ja osa oppilaista osasi varmasti odottaa koulutukselta juuri niitä. Se, että joutuu itse esiintymään, oli ennako-odotuksena vähäistä. Tämä yllätti itseni, koska ajattelin hallitustyöskentelyyn mukaan lähteneiden oppilaiden odottavan puheenvuorojen ja puheiden tulevan esille voimakkaasti koulutuksessa.

Oppilailta kysyttiin palautteessa, että oliko koulutus hyödyllinen, 82 % koki koulutuksen olleen hyödyllinen ja 18 % koki sen olleen jossain määrin hyödyllinen. Oppilaista 66 % koki oppineensa uusia asioita, 32 % jossain määrin ja 2 % ei kokenut oppineensa uutta. Nämä luvut kertovat koulutuksen tarpeellisuudesta ja onnistuneesta kokonaisuudesta. Oppimisen suhteen kouluittain oli eroavuuksia, mikä selittyy sillä, kauanko koulussa on ollut oppilaskuntatoimintaa ja miten ohjaaja on ohjeistanut uutta hallitusta uuden kauden alkaessa.

Kuvioiden 2 ja 3 mukaan:

Kuvio 2

Kuvio 3

Palautteissa ei ollut yhtään "ei" vastausta kohdissa "koulutuksessa opittuja asioita voi hyödyntää oppilaskuntatoiminnassa" tai "sain ääneni kuuluville". Oppilaat kokivat koulutuspäivän hyväksi ja keskustelevaksi. Tämä antoi vahvistusta peruskoulutusop-
paan tarpeellisuudelle ja levittämiselle koko Satakunnan alueelle ja valtakunnallises-
tikin.

5.4 Opas kirjalliseen muotoon

Kevään kouluvierailujen ja kyselyjen, pilottikoulutusten, vapaamuotoisten- ja lomake-
palautteiden ansiosta ryhdyin innoissani tekemään peruskoulutusopasta käytettäväk-

si MLL:n Satakunnan piirin koulutuksissa ja mahdollisesti levittämässä materiaalia laajemmaltikin eri puolelle Suomea. Seuraavaksi piti vain päättää, missä muodossa opas tehdään. Päädyin hyödyntämään tekemääni PowerPoint-esitystä myös kirjallisessa materiaalissa. Diat toimivat teoriana sivujen vasemmassa laidassa ja sivujen oikealla puolella on lisäinfoa ko. aiheesta. Kaikki harjoitukset on ohjeistettu ja tehtävien purkuohjeet on annettu jokaisen harjoituksen jälkeen. Ohjaajien on helppo ottaa opas käyttöönsä seurattuaan yhden kerran koulutuksen kulkua.

5.5 Oma oppiminen

Oppimisprosessini tämän oppaan tekemisen aikana oli melkoinen. Lähtökohdat olivat itselleni suhteellisen helpot, koska toimin tukioppilastoiminnassa Satakunnan alueella kouluttajana ja vastuuhenkilönä. Oli helppo lähestyä yläkouluja ja pyytää heitä mukaan tähän hankkeeseen. Mukaan ilmoittautuneiden tulijoiden määrä yllätti itseni. En uskonut niin monen koulun olevan kiinnostunut lähtemään mukaan pilotoimaan koulutusta, mikä aiheuttaa aina lisätyötä erityisesti ohjaaville opettajille. Päädyin valitsemaan mukaan ne kuusi koulua, jotka ensin ilmoittautuivat. Tämä oli hyvä valinta, koska sain mukaan hyvin erikokoisia ja – näköisiä kouluja. Oli opettavaa tutustua pienen ja suuren koulun oppilaskuntien hallitukseen ja huomata miten he kuitenkin ”painivat” samojen asioiden ja ongelmien kanssa ja miten innokkaita nuoria on mukana oppilaskuntatoiminnassa.

Nuoret kaipaavat keskustelutuokioita aikuisten kanssa, he kaipaavat tulla kuulluiksi. Mutta ei siinä kaikki. He painottivat lähes jokaisessa koulutuksessa sitä, että me aikuiset kyllä kuulemme heitä, mutta teemmekö me asioita, joita nuoret meiltä pyytävät? Emme tee ja tämä oli ehkä suurin oppi, jonka sain koko prosessin aikana. Meidän pitää tarttua toimeen ja tehdä nuorten asioita yhä enemmän näkyviksi. Ei riitä, että kuuntelemme, vaan nyt on tartuttava sanoista tekoihin. Otetaan nuoret mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan asioita, joita teemme nuorille. Tähän asiaan paneudimme välittömästi näiden koulutusten jälkeen työparini kanssa ja perustimme tukioppilaista Poriin nuorten ryhmän, joka suunnittelee koulutusten sisältöä, miettii tulevia leirejä ja niiden sisältöjä sekä auttaa tapahtumien suunnittelussa. Tämä on yksi

mahdollisuus antaa nuorille tilaisuus saada äänensä oikeasti kuuluville. Ajatuksena on perustaa oppilaskuntien nuorista samanlainen ryhmä tulevan vuoden aikana.

6 VAIKUTTAVA NUORI – PERUSKOULUTUSOPAS

Peruskoulutusoppaan tekemisestä haluan nostaa esille hyvän yhteistyön koulujen ja niissä toimivien oppilaskuntien hallitusten ja ohjaajien kanssa sekä Varsinais-Suomen Elinkeino-, Liikenne- ja Ympäristökeskuksen rahoittajana tätä hanketta tehtäessä. Satakuntaliitto oli hankkeessa myös mukana hyvänä yhteistyökumppanina. Niin taloudellinen kuin sisällöllinen tuki olivat tärkeitä tehdessäni opinnäytetyötäni. Humanistisen Ammattikorkeakoulun työelämälähtöinen joustavuus on opinnäytetyötä tehdessäni ollut tärkeää. Työn ja opiskelun yhteensovittaminen ei aina ole ollut välttämättä helppoa, mutta kannustavassa ja työhistoriani opinnoissa huomioivan oppilaitoksen avulla sain tehdä hanketta työssäni ja samalla opinnollistaa osan siitä opinnäytetyökseni. Tästä on hyvä jatkaa opasmateriaalin ja koulutuksen levittämistä ja kehittää toimintaa kolmannen sektorin ja kuntien hyvällä yhteistyöllä eteenpäin.

6.1 Oppaan ja peruskoulutuksen tavoitteet

Opas sisältää oppilaskunnan hallituksen peruskoulutukseen sopivia asioita, joita voidaan helposti muokata koulu- tai ryhmäkohtaisesti. Vaikuttava Nuori -hankkeen ja samalla oppaan tavoitteena oli edistää satakuntalaisten nuorten osallisuutta ja kuulemistaan kannustamalla ja kouluttamalla heitä toimimaan ja vaikuttamaan aktiivisesti. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa opasmateriaali, joka antaa oppilaskunnan ohjaajille eri kouluissa mahdollisuuden kouluttaa tasavertaisesti uusia oppilaskunnan hallituksen jäseniä. Samalla ajatuksena oli tuottaa materiaali, jonka MLL:n Satakunnan piiri voi tuotteistaa osaksi myytävää palvelua.

Hallitusten peruskoulutuksen tavoitteina olivat:

- tutustuttaa ja ryhmäyttää uusi oppilaskunnan hallitus

- oppia perusasioita oppaan eri osioista toiminnallisilla menetelmin
- lisätä kolmannen sektorin ja kuntien välistä yhteistyötä
- ilo

Tavoitteet muodostuivat realistisiksi ja ne saavutettiin pilottikoulutuksissa. Peruskoulutusopas toimii hyvänä ryhmäyttämisen välineenä ja sen avulla opitaan perusasioita uuden hallituksen lähtiessä lukuvuoden kestäväälle kaudelle. Koulutuspäivistä jäi itselleni ja uskon, että myös oppilaille mieleen yhtenä tärkeimmistä asioista ilo ja yhdessä tekemisen riemu ja tämä kertoo tavoitteiden saavuttamisesta.

6.2 Koulutusosiot

Peruskoulutusopas muotoutui oppilaiden toiveiden mukaan lopulliseen muotoonsa. Tällä hetkellä opas on suunnattu uusille, juuri valituille oppilaskunnan hallituksille yläkouluissa. Koulutusmalli on helposti muokattavissa myös alakoulujen käyttöön. Peruskoulutusoppaan lopulliset osiot ovat seuraavat ja asiat käsitellään tässä järjestyksessä: Tutustuminen – Ryhmäytyminen – Osallisuus ja osallistuminen – Oppilaskuntatoiminta – Kokoustaidot – Esiintymistäidot.

Koulutuksen pituus on 6-12 oppituntia riippuen siitä paljonko teoriaa, harjoituksia ja leikkejä otetaan mukaan. Ryhmän koko vaikuttaa koulutuspäivän pituuden määrittämisessä. Koulutusosioita voidaan käyttää yksittäinkin esim. ryhmäytyminen tai esiintymistäidot omana kokonaisuutenaan.

6.3 Jatkoimenpiteet

Vieraillessani Satakunnan alueen yläkouluissa ja esitellessäni peruskoulutusopasta opettajille, on kiinnostus opasta ja koulutusta kohtaan ollut positiivista ja on toivottu koulutusta oman kunnan koululle. Myös hankkeen rahoittajataho on ilmaissut kiinnostuksensa jatkaa hyväksi koettua toimintaa mahdollisella uudella hankerahoituksella. Vaikuttava Nuori – hankkeeseen on haettu jatkorahoitusta vuoden 2012 helmikuussa Varsinais-Suomen ELY-keskukselta. Rahoittajan mukaan hyväksi havaittua pilotoin-

tia kannattaa lähteä juurruttamaan koko perusopetuksen alueelle ja MLL olisi hyvä taho hoitamaan asiaa. Lisäksi rahoittaja on esittänyt kiinnostuksensa erillisestä ohjaajien koulutusmallista sekä peruskoulutusoppaan painattamisesta. Tämä on ollut MLL:n Satakunnan piirin tavoitteena, jotta oppaasta ja koulutuksesta saataisiin piirille tulevaisuudessa tuotteistettu palvelu.

Jatkoa on siis luvassa ja vuoden 2012 toimintoina tulevat olemaan peruskoulutusoppaan levittäminen Satakuntaan ja mahdollisesti laajemmallekin sekä uusien oppilaskuntien hallitusten kouluttaminen resurssien niin mahdollistaessa. Jokainen peruskoulutuksen käynyt oppilaskunnan hallitus saa itselleen peruskoulutusoppaan, jota ohjaaja voi halutessaan hyödyntää seuraavien hallitusten kanssa tai koulu voi tilata MLL:n Satakunnan piiriltä kouluttajan pitämään vuosittain peruskoulutuspäivän omalle paikkakunnalleen.

Vaikuttava Nuori – hanke jatkoi toimintaansa vuoden 2012 alussa järjestämällä kaikille pilottikoulujen hallituksille kaksipäiväisen jatkokoulutusleirin, jossa teemoina olivat vaikuttaminen ja verkostoituminen. Kouluttajina leirillä olivat Euroopan unionin nuorisotoimintaohjelma Youth in Actionin kouluttajat kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMOsta sekä Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssin edustaja. Koulutuspäivien aikana nuoret saivat tietoa vaikuttamismahdollisuuksista, rahoituksista sekä osallisuuden merkityksestä arjen vaikuttamistoiminnoissa. Leiri oli oivallinen paikka verkostoitua koulujen kesken ja tähän toivottiin kovasti jatkoa. Tämä voisi olla yksi uusi kehittämisen kohde, jota mahdollisesti MLL:n Satakunnan piiri kehittää tulevina vuosina. Ensin on kuitenkin saatava oppilaskuntatoimintaan perusta, jossa koordinaatio ja peruskoulutus ovat kunnossa.

Allianssin kanssa yhteistyö jatkuu huhtikuussa järjestettävillä Suomen Lukiolaisten liiton ja Allianssin oppilaskuntakoulutuspäivillä Tampereella, jossa opinnäytetyöni esittelen Hämeen seudun oppilaskuntien hallituksille ja ohjaajille. Allianssi on myös kertonut kiinnostuksestaan julkaista opas Valtikka.fi – sivustolla ja tällöin opas olisi valtakunnallisesti kaikkien asiasta kiinnostuneiden ulottuvilla. MLL:n Satakunnan piiri tarjoaisi koulutuspalveluja oppaan ladanneille. Asiaan palataan kevään 2012 aikana.

7 KEHITTÄMISTYÖN ARVIOINTIA

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa vuosille 2012–2015 sanotaan:

”Vuonna 2014 vakiinnutetaan oppilaskunnat kaikkiin peruskouluihin tekemällä sää-
dösmuutokset perusopetuslakiin. Tuetaan kouluja ja oppilaitoksia oppilas-
kuntatoiminnan järjestämisessä ja koordinoinnissa jakamalla hyviä käytäntöjä ja tu-
kemalla järjestöjä, jotka tukevat oppilaskuntien työtä. Tuetaan oppilas- ja opiskelija-
kuntatoiminnan kehittämiseen tähtääviä hankkeita.” (Opetus- ja kulttuuriministeriö
2012, 13.)

Oli hienoa huomata opinnäytetyötä tehdessäni, miten tärkeää työtä juuri sillä alueella
olin tehnyt, mihin yhteiskunnallisestikin aiotaan panostaa tulevina vuosina. Opinnäy-
tetyö on tehty oikeaan aikaan oikeassa paikassa ja tarve oppilaskuntatoiminnan ke-
hittämiselle on suuri. Kolmannen sektorin työ hyvässä yhteistyössä kuntatoimijoiden
ja erityisesti sivistystoimien kanssa on kasvussa ja oppilaskuntatoiminnan asema
tulee vahvistumaan juuri voimaan astuneen uuden Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehit-
tämishuoneen kautta melkoisesti. Oppilaskuntatoiminta on yksi toimintamuoto kas-
vattaa nuoria aktiivisiksi kansalaisiksi. Tuetaan heitä osallisuuteen ja otetaan heidät
vakavasti kuulemalla heitä ja erityisesti antamalla heidän toteuttaa omia ideoitaan.
Tämä on ollut oman opinnäytetyöni keskeinen ajatus.

Opintoni HUMAKissa ovat avartaneet näkemystäni kunnan nuorten kanssa toimivien
työnkuvasta ja haasteellisesta työympäristöstä. On työntekijä sitten kouluyhteisössä
tai nuorisotoimessa niin arki haastaa kokoajan tekijäänsä. Opintoni ja opinnäytetyöni
ovat laajentaneet näkemystäni kuntasektorista ja siitä mitä kaikkea eri sektorit voisi-
vat tehdä puhaltamalla yhteen hiileen. Oma pitkä työkokemukseni järjestökentällä on
muuttanut ajatuksiani siitä, että yhteistyötä tarvitaan yhä enemmän eri toimijoiden
kesken. Opinnäytetyöni on yksi mahdollisuus tehdä työtä yhdessä eri toimijoiden
kesken ja näin antaa nuorille uusia mahdollisuuksia tulevina vaikuttajina yhteiskun-
nassamme. Opas ja siihen liittyvä koulutus ovat yksi pieni mahdollisuus lähteä toteut-
tamaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja arjessa selviytymistä. Opas vastaa vaikuttami-

sen haasteisiin omalta osaltaan ja kiinnostus oppaan levittämiseksi monilta eri tahoilta on ollut kannustavaa.

7.1 Peruskoulutusoppaan levittäminen

Oppilaskuntahallituksen peruskoulutusopasta on tarkoitus lähteä levittämään Satakunnassa ja mahdollisesti valtakunnallisesti seuraavasti:

MLL:n Satakunnan piirin hankkeena oppilaskuntatoiminnan koordinoinnin levittäminen ja kehittäminen vuonna 2012 jatkuu edelleen. Lisäksi opas painatetaan kirjalliseen muotoon hankkeen rahoittajan avustuksella. Päätös rahoituksesta tulee toukuussa 2012. Ajatuksena on kouluttaa Satakunnan alueen yläkoulujen oppilaskuntien hallitukset oppaan avulla ja edelleen pilotoida opasta alakoulujen oppilaskuntien hallitusten kanssa samalla periaatteella kuin Vaikuttava Nuori – hankkeessa tehtiin yläkoulujen kanssa. Näin saadaan alakoulujen oppilaskunnille rakennettua toimiva peruskoulutusmalli. Lisäksi järjestetään syksyllä 2012 teemaan liittyvä koko päivän seminaari sekä alueellisia nuorten paneeleja maakunnassa. Paneeleissa on tarkoitus haastaa nuoret ja kunnan päättäjät keskustelemaan nuorten elinympäristöön ja hyvinvointiin liittyvistä asioista. Lisäksi opas on tarkoitus painattaa kirjalliseen muotoon vuoden 2012 aikana. Alakoulujen pilotoinnin jälkeen oppaasta tehdään myös heille soveltuva painettu versio.

Turun yliopiston Lapsi- ja nuorisotutkimuskeskus on ollut kiinnostunut yhteistyöstä Vaikuttava Nuori -hankkeen kanssa. Yhdistämällä ”Nuoret luopin alla” – koulukyselyjen vuosittaisia tuloksia sekä Vaikuttava Nuori -opasta ja siihen liittyvää koulutusta saisimme koulutuspaketin, jossa olisi mukana toiminnallinen ja tutkimuksellinen näkökulma. Yhteistyöneuvotteluja jatketaan kevään 2012 aikana.

MLL:n Satakunnan piiri tuotteistaa vuoden 2013 alusta oppilaskuntien hallitusten peruskoulutuksen ja siihen liittyvät oppaat piirin palvelutoiminnaksi. Tarkoituksena on myydä koulutusta ja opasta perusopetukselle. Piirin työntekijä toimii koordinaattorina ja kouluttajana oppilaskuntatoiminnan alueella.

Oppaiden levittäminen valtakunnallisesti internetin avulla yhteistyössä Suomen Nuorisotyö Allianssin (Valtikka.fi) kanssa. Yhteistyöneuvotteluja jatketaan keväällä 2012.

On hienoa huomata, että opas on saanut hyvän vastaanoton joka paikassa missä sitä on tähän mennessä esitelty. Kiinnostus antaa intoa jatkaa kehittämistyötä eteenpäin. MLL:n Satakunnan piiri on opinnäytetyön tilaajana antanut täyden tuen työni tekemiselle ja kannustanut koko hankkeen ajan viemään kehittämistyötä aktiivisesti eteenpäin.

8 POHDINTAA

Oppilaskuntien rooli perusopetuksessa tulee muuttamaan seuraavan Lapsi- ja nuorisopoliittisen kehittämisohjelman vuosien 2012–2015 aikana. Suuntaviivoina tulevat olemaan oppilaskuntatoiminnan vakiinnuttaminen niin ala- kuin yläkouluihinkin sekä nuorten aktiivisen kansalaisuuden lisääminen. Koulujen opetussuunnitelmissa korostuu koulun yhteisöllisyys ja koulun hyvinvoinnin lisääminen. Koulut tulevat ottamaan oppilaskuntatoiminnan omakseen, kun siihen annetaan tarvittavat henkilö- ja aika-resurssit. Tällöin oppilaskunnan ohjaaja toimii innostajana ja antaa nuorille mahdollisuuksia toimia oman koulunsa hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden vahvistajina. Vaikuttava nuori – hankkeen keskeisenä tavoitteena oli edistää nuorten osallisuutta ja kuulemistä. Tämä tavoite saavutettiin peruskoulutusoppaan tekemisen avulla, jossa nuorilla oli mahdollisuus saada äänensä kuuluville ja vaikuttaa oppaan lopulliseen muotoon.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piiri on edelläkävijänä oppilaskuntatoiminnan koordinoinnin ja koulutusmallin levittämisessä. Koulutusoppaan levittäminen Satakuntaan ja mahdollisesti laajemmallekin alueelle on piirille suuri haaste, mutta samalla ylpeyden paikka. Piiri tarvitsee oppilaskuntatoimintaan nyt resursseja, joita toivottavasti saamme hankerahoittajilta. Taloudellisen tuen saatuaan piiri lähtee aktiivisella otteella kehittämään oppilaskuntatoimintaa selkeäksi kokonaisuudeksi.

Vuorovaikutustaidot, ryhmässä toimiminen, aktiivinen osallistuminen ja vaikuttaminen vaativat harjoittelua. Oppilaskuntatoiminta kouluissa antaa oppilaille yhden väylän oppia näitä taitoja. Kokemuksen kasvaessa nuorten tiedot ja taidot kehittyvät, mutta meidän aikuisten pitää ensin luoda edellytykset oppilaskuntatoiminnan tavoitteelliselle ja säännölliselle toiminnalle. Oppilaskuntatoiminnassa ja erityisesti hallitustyöskentelyssä asioihin perehtyminen vaatii oppilailta aikaa, sitoutumista ja motivaatiota osallistua toiminnan kehittämiseen. Oppilaskunnan hallituksen peruskoulutuksessa luodaan pohja tulevalle hallitustyöskentelylle. Oppilaat tutustuvat päivän aikana toisiinsa, perusasioita pohditaan toiminnallisina menetelmin ja luodaan turvallista ryhmää jatkotyöskentelyä varten. Ohjaaja oppii tuntemaan uudet hallitusjäsenet eri näkökulmasta kuin normaaleissa luokkatilanteissa ja yhteistyö saa hyvän pohjan nuorten ja aikuisen ohjaajan välillä.

Opinnäytetyöni oppilaskuntahallitusten peruskoulutusopas antaa mahdollisuuden käyttää opasta yhtenä konkreettisenä työkaluna matkalla kohti parempaa yhteiskunnallista osallisuus- ja vaikuttamisjärjestelmää. Mitä enemmän koulu pystyy tarjoamaan erilaisia osallistumisen kanavia, sitä kiinnostuneempia nuoret tulevat olemaan yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Jotta nuorista kasvaisi aktiivisia osallistujia yhteiskunnallisiin asioihin, tarvitaan ensin yksilön into, turvallinen ryhmä ja sitä kautta aktiivista pohdintaa ja keskustelua nuorten ja aikuisten välillä.

Peruskoulutusopas on vasta yksi pieni askel kohti aktiivisempaa ja järjestelmällisempää oppilaskuntahallitustyöskentelyä. Tarvitaan resursseja levittämään tietoutta asiasta ja innokkaita ihmisiä tekemään tätä työtä. Kolmannen sektorin ja kuntien välitön yhteistyö oppilaskuntatoiminnassa on yksi kanava antaa nuorille mahdollisuus saada äänensä ”oikeesti kuulluksi”.

Opinnäytetyön tekeminen kehittämistyönä järjestölle on ollut itselleni opettava kokemus. Järjestökentällä pystytään reagoimaan ajan haasteisiin nopealla aikataululla ja ollaan valmiina kokeilemaan uusia toimintamalleja. Olen oppinut ymmärtämään kuntasektorin monimuotoisuutta nuorten äänen avulla ja toimimalla kuntatyöntekijöiden kanssa. Viestit, joita heiltä on opinnäytetyötä varten kerätty kyselyllä, palautteilla ja monilla keskusteluilla kertovat lasten ja nuorten osallisuuden lisäämisen ja vakavasti otettavuuden tarpeesta. Euroopan neuvoston politiikkatutkimuksen 2011 mukaan 70 %

lapsista uskoo oppilaskunnan edistävän merkittävästi oikeutta tulla kuulluksi ja vakavasti otetuksi ja oppilaskuntatoiminnan uskotaan parantavan lasten oikeuksia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, 22).

Tulevana yhteisöpedagogina näen oppilaskuntatoiminnan korostavan omalta osaltaan nuoriso- ja kansalaistoiminnan kehittämistyötä. Kunnissa tapahtuva perusopetuksen kasvatus- ja nuorisotyö muuttaa muotoaan tällä hetkellä nopeasti ja yhteistyö eri sektoreilla tulee lisääntymään. Tarvitaan kehittäjiä, kasvattajia ja innostajia toimimaan lasten ja nuorten parissa, ja tähän haasteeseen yhteisöpedagogin opinnot antavat monipuolisia eväitä. Haasteita on varmasti vastassa, mutta aktiivisella yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa on hyvä jatkaa oppilaskuntatoiminnan kehittämistä.

LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Turvallisen ryhmän rakentaminen. Tampere: My Generation Oy.
- Gellin, Maija 2007. Sovittelulla riidoista ratkaisuihin. Oppilaiden osallisuus voimavarana työrauhaa turvattaessa. Teoksessa Gretshel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 56–70.
- Hanhivaara, Pirjo 2006. Maailmaa syleilevä osallisuus - osallisuuden suhde kouluun. Nuorisotutkimus (24) 3/2006, 29–38.
- Harju, Aaro 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Herranen, Jatta & Junntila-Vitikka, Pirjo. Osallisuuden vai sosiaalisuuden vahvistamista? Nuorisotutkimus (28) 3/2010, 1-2.
- Isoaho, Minna. 2011. Nuorten paneeli 2011. Nuoret ovat nykypäivä ja tulevaisuus. Helsinki: Stratebility Oy.
- Karlsson, Åke & Marttala, Anders 2001. Projektikirja - onnistuneen projektin toteuttaminen. Helsinki: Kauppakaari.
- Koivu, Maija 2010. Osallisuuden taloa rakentamassa. Opas osallisuuden kehittämiseen kuntaorganisaatiossa. Helsinki: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.
- Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen – muutoksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Viitattu 27.1.2012. <http://www.mll.fi/mll/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto 1999. YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2009. Kouluttajan opas. Helsinki: Miktor.
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Tukioppilastoiminnan ja koulurauhan kartoitus 2010–2011. Viitattu 15.1.2012. <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/8548875421c395ca69e8e7646db2a7fd/1328791590/application/pdf/14525769/Tukioppilastoiminnan%20ja%20koulurauhan%20toimintakartoitus%202011.pdf>
- Maude, Susanne 2011. Demokratia – avain. Opettajan opas demokratiakasvatukseen. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry.
- Nousiainen, Leena & Piekkari, Ulla 2007. Osallistuva oppilas – yhteisöllinen koulu. Toimivan oppilaskunnan opas. Opetusministeriön julkaisuja 2007:32.
- Nuorisolaki 27.1.2006/72
- Opetusministeriö 2007. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2007–2011. Opetusministeriön julkaisuja 2007:41.

Opetusministeriö 2010. Perusopetuksen laatukriteerit. Opetusministeriön julkaisuja 2010:6.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Euroopan neuvoston politiikkatutkinta. Lasten ja nuorten osallistuminen päätöksentekoon Suomessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2011:27.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2012–2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:6.

Salovaara, Reija & Honkonen, Tiina 2011. Rakenna hyvä luokkahenki. Porvoo: PS-kustannus.

Sosiaaliportti – Lasten osallisuus. Viitattu 28.10.2011. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-fi/lastensuojelunkasikirja/hallinto/lapsenosallisuus#otsikko2>

Suomen Lukiolaisten liitto 2008. Oppilaskuntatoiminnan opas. Helsinki: Ykkös-Offset.

Toukonen, Liisa 2011. Muistutuksia vuoden loppuun. Koko Suomen koulurekisteri. Email eeva-liisa.koskinen@mll.fi 15.12.2011.

Varsinais-Suomen ELY-keskus 2011. Nuorisotyön alueellinen kehittäminen. Viitattu 15.12.2011. <http://www.laaninhallitus.fi/lh/lansi/siv/home.nsf/pages/BDCFE175D5CBA75CC2256E7D0033F535?opendocument>

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus.

Väljärvi, Jouni 2011. Tulevaisuuden koulu vai kouluton tulevaisuus? Teoksessa Pohjola Kirsi (toim.) Uusi koulu. Oppiminen mediakulttuurin aikakaudella. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

LIITTEET

Liite 1

KYSELY OPPILASKUNNAN HALLITUKSELLE

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

Taustaa:

1. Ikä _____
2. Luokka _____
3. Kauanko olet toiminut hallituksessa? _____
4. Millaisena muistat oppilaskunnan hallituksen, kun olit seitsemännellä luokalla?

---

5. Mitä he tekivät – ja mitä itse teit heidän kanssaan?

Aloittaminen:

6. Mistä/keneltä kuulit oppilaskunnan hallituksen toiminnasta?

---

7. Mikä hallituksen toiminnassa kiinnostaa ja miksi?

---

8. Minkälainen hakuprosessi oli?

---

9. Oletko saanut koulutusta hallitustoimintaan? Jos, niin minkälaista?

Odotukset:

10. Mitä odotuksia sinulla on hallitustoiminnasta?

---

11. Mitä toiminta vaatii sinulta?

---

12. Mitä toiminta antaa sinulle?

---

13. Millaisena näet vapaaehtoistyön – mitä se on?

Oma hallituksessa olo:

14. Miksi olet sopiva toimimaan hallituksessa?

---

15. Minkälainen hallituslainen haluaisit olla?

---

16. Mitä tehtäviä hallituksella on?

---

17. Mitä tehtäviä sinulla on hallituksessa?

---

18. Miten näet hallituksessa olon osana koulutyötä?

---

19. Onko hallituksella mahdollisuus vaikuttaa kouluyhteisön toimintaan? Jos, niin miten?

---

20. Onko oppilaskunnan hallituksen toimintaa tarpeen kehittää? Jos, niin mitä ja miten voisi kehittää?

Kiitos vastauksistasi!

Liite 2

PALAUTELOMAKE

TAUSTATIEDOT

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

Olen ___ tyttö
___ poika

Minut valittiin oppilaskunnan hallitukseen

___ 7. luokan keväällä

___ 8. luokan syksyllä

___ muulloin, milloin: _____

ODOTUKSET KOULUTUKSESTA

1. Odotin koulutuksen olevan – ympyröi yksi tai useampi vaihtoehto

- a. Istumista ja kuuntelemista
- b. Muistiinpanojen tekemistä
- c. Sitä, että joudun itse esiintymään
- d. Pelaamista ja leikkimistä
- e. Ryhmätöitä
- f. Muuta, mitä

VÄITTÄMIÄ KOULUTUKSESTA

2. Seuraavissa väittämissä kuvataan tämän päivän koulutusta.

Ympyröi sopivin vaihtoehto	kyllä	jossain määrin	ei
a. Koulutus oli hyödyllinen	x	x	x
b. Opin uusia asioita	x	x	x
c. Koulutuksessa käytiin läpi tuttuja asioita	x	x	x
d. Viihdyin koulutuksessa	x	x	x

	kyllä	jossain määrin	ei
e. Sain oman ääneni kuuluville	x	x	x
f. Koulutuksessa opittuja asioita voi hyödyntää koulun oppilaskuntatoiminnassa	x	x	x

3. Jatka seuraavia lauseita

Hyvää koulutuksessa oli se, että

Huonoa koulutuksessa oli se, että

Päällimmäisenä mieleeni jäivät nämä asiat

Kouluttajat olivat mielestäni

4. Koulutuksessa käsiteltiin erilaisia teemoja eli isoja asiakokonaisuuksia. Kouluttaja kertoo tarkemmin esim. mitkä leikit kuuluivat mihinkin teemaan. Järjestä seuraavat teemat itsellesi tärkeysjärjestykseen (1=tärkein, 6=vähiten tärkein)

- ___ Tutustuminen
- ___ Ryhmä
- ___ Osallisuus
- ___ Oppilaskuntatoiminta
- ___ Esiintymistaidot
- ___ Kokoustaidot

Liite 3

Vaikuttava Nuori – yläkoulun oppilaskuntahallituksen peruskoulutusopas